

Remissyttrande

Diarienummer: NV-02778-21

2025-06-12

Naturvårdsverketregistrator@naturvardsverket.se**Yttrande över Naturvårdsverkets förslag till föreskrifter om åtling och användning av åtlar vid jakt samt tillhörande vägledning (NV-02778-21)**

Sveriges Jordägareförbund (härefter Förbundet) har inbjudits att yttra sig över Naturvårdsverkets förslag till föreskrifter om åtling och användning av åtlar vid jakt samt tillhörande vägledning, diarienummer: NV-02778-21 och önskar framföra följande ståndpunkter.

Övergripande synpunkter

- Förbundet anser att utfodring av vilt ska ske ansvarsfullt, utifrån gällande lagstiftning, och inte bedrivas på ett sätt som påverkar angränsande fastigheter, nyttjanderättshavare eller trafik negativt.
- Utfodring är ett viktigt verktyg för att kunna bedriva en effektiv jakt samt i perioder avleda vilt från skadekänsliga områden. All form av utfodring ska ske i samråd med markägaren om jakträtten är upplåten.
- Förbundet avstyrker bestämt Naturvårdsverkets förslag om *Vägledning för Länsstyrelsens beslut om förbud mot eller villkor för utfodring av vilt*.
- Förbundet anser att ett beslut om förbud mot eller villkor för utfodring av vilt är en begränsning i nyttjandet av enskild egendom. Beslut måste därför baseras på välgrundade fakta och att utfodringen tydligt kan kopplas till uppkommen skada för att regleras.
- Förbundet anser att den part som ska ha anmälningsrätt, bortsett från myndighet, själv ska lida allvarlig skada på egendom som följd av den utfodring som är föremål för utredning. Det ska vara fastighetsägare eller nyttjanderättshavare.
- Förundersökning av utfodring som bidragit till allvarlig skada ska endast ske enskilt mellan berörd fastighetsägare och länsstyrelsen, likt annan utredning av eventuell miljööverträdelse. Inte genom dialogprocess i det breda forum som Naturvårdsverket föreslår.
- Förbundet välkomnar ökad dialog och frivillig samverkan inom viltförvaltningen. Samverkan kan ha som syfte att samordna och likrikta utfodring av vilt inom lämpliga geografiska områden.
- Förbundet tillstyrker Naturvårdsverkets förslag till föreskrifter om *åtling och användning av åtlar vid jakt* – förutsatt justering av 6 §, 14 § och 16 § enligt förslag nedan.

Särskilda synpunkter

Vägledning för länsstyrelsens beslut om förbud mot eller villkor för utfodring

Ett beslut om förbud mot eller villkor för utfodring av vilt är en begränsning i nyttjandet av enskild egendom. Beslut måste därför baseras på välgrundade fakta och att utfodringen tydligt kan kopplas till uppkommen skada för att regleras.

Det förslag till vägledning som Naturvårdsverket presenterar avstyrker Sveriges Jordägareförbund bestämt. Förslaget skulle leda till en tveklös rättsosäkerhet där ägande- och nyttjanderätt inskränks baserad på anmälningar från icke skadelidande parter, på ännu ej uppkommen skada, och beslut skulle fattas på bakgrund av antaganden över komplexa faktorer som är omöjliga att analysera utifrån de omständigheter som framställs i förslaget.

I det förslag som Naturvårdsverket presenterar, där anmälaren själv inte behöver vara drabbad av allvarlig skada och där anmälaren endast *bör* kunna beskriva hur aktuell utfodring skulle kunna bidra till risk för trafikolyckor eller allvarlig skada på egendom riskerar att leda till godtyckliga anmälningar som inte bidrar till grundläggande rättssäkerhet. Det är särskilt viktigt att myndighetsbeslut som påverkar nyttjandet av enskild egendom fattas utifrån kvalitetssäkrade fakta och inte antaganden.

Bedömning om olämplig utfodring leder till risk för allvarlig skada är oerhört komplext och kan endast rättssäkert ske utifrån bedömning av utfodring på enskild fastighet och inte övergripande över större geografiska områden. Med bakgrund av komplexiteten som förundersökningen innefattar ska endast beslut om förbud eller villkor mot utfodring kunna fattas när det kan styrkas att skada uppkommit som en följd av utfodring på en eller flera enskilda fastigheter.

Det är tveksamt om länsstyrelsen, eller någon, har kompetens att utreda och analysera om utfodring av vilt är orsak till *risk* för allvarlig skada på egendom eller i trafik är orsakad av utfodring. Med Naturvårdsverkets förslag föreligger mycket stor risk att enskilda fastighetsägare förbjuds eller begränsas nyttja enskild egendom utifrån subjektiva och ej rättssäkra bedömningar.

Det enda rimliga är att den part som ska ha anmälningsrätt själv ska lida allvarlig skada på egendom som följd av den utfodring som är föremål för utredning. Det ska endast vara, utöver berörda myndigheter, fastighetsägare eller nyttjanderättshavare, som har anmälningsrätt över olämplig utfodring.

Det ska dessutom, i beslutets motivering, framläggas tydliga skäl som kopplar utfodringen till uppkommen skada. Då ska även samtliga andra möjliga påverkansfaktorer ha analyserats och tydligt redovisas att de inte kan ha bidragit till uppkommen skada.

Förundersökning av utfodring, som bidragit till allvarlig skada, ska endast ske enskilt mellan berörd fastighetsägare och länsstyrelsen, likt annan utredning av eventuell miljööverträdelse. Inte beslutas på lösa grunder och inte utredas genom en dialogprocess i det breda forum som Naturvårdsverket föreslår.

Vägledning för Länsstyrelsens beslut om förbud mot eller villkor för utfodring av vilt behöver förtydliga på vilken skalnivå samt tidsperiod som ett beslut om förbud mot eller villkor för utfodring av vilt kan och är lämpligt att införa.

Vägledningen saknar instruktioner om hur uppföljning ska ske om en reglering av utfodring har haft önskad effekt och på vilka skäl en reglering av utfodring ska upphävas.

Vägledningen saknar instruktioner för att utreda hur andra faktorer och händelser kan ha bidragit till uppkommen skada och hur de faktorerna kan uteslutas och på vilka grunder i händelse av att länsstyrelsen beslutar om förbud eller villkor för utfodring av vilt.

Förbundet förslår byte av ordval från *problematis*k utfodring – till *olämplig* utfodring.

Vägledningen måste förtydliga att förundersökning och bedömning av inkommen anmälan är en bilateral process mellan berörd fastighet och länsstyrelsen samt att en allmän lokal dialog om lämplig utfodring av vilt är separata processer.

Förbundet avstyrker bestämt hela nuvarande *Vägledning för Länsstyrelsens beslut om förbud mot eller villkor för utfodring av vilt*.

Beslut om utfodringsförbud ska föregås av föreläggande

Ett utfodringsförbud ska följa gällande rättspraxis som vid andra typer av miljööverträdelser.

En anmälan ska leda till en förundersökning. Förundersökningen ska innehålla platsbesök på den aktuella fastigheten. Om olämplig utfodring kan konstateras ska berörd fastighetsägare få ett föreläggande med instruktioner hur utfodringen ska åtgärdas inom avsedd tid.

Beslut om förbud mot eller villkor för utfodring av vilt ska endast kunna fattas om berörd fastighetsägare eller jakträttsinnehavare inte åtgärdat utfodringen enligt instruktioner i föreläggandet.

Dialog om utfodring mellan berörda parter

Det är positivt att det finns tydliga former och forum för dialog och samverkan inom viltförvaltningen. Samverkan är komplext men sannolikt en av de viktigaste och effektivaste åtgärderna för att nå en ökad samsyn och balans.

Om vägledningen efterfrågar dialog, varför skulle ägare till fastigheter utanför förbudsområde komma att sakna talerätt i frågan?

Om en utfodring regleras i ett område så föreligger risk att viltet blir mer rörligt och styrs till intilliggande fastigheter som kan få ökade skador. Att dessa föreslås sakna talerätt är förvånande.

Förbundet välkomnar ökad dialog och vill aktivt delta och bidra till det. Men, under de former som föreslås i vägledningen för Länsstyrelsens beslut om förbud mot eller villkor för utfodring av vilt, ser vi stora risker för att enskilda under godtyckliga former och antaganden hamnar i en situation som inte främjar samverkan.

Förbundet anser att dialog utgår ifrån ett neutralt forum och utifrån frivillighet. Vi tror att samordning med utfodring kan uppnås med en mer allmän dialog genom samverkan, i lämpliga geografiska områden, om hur viltförvaltningen kan förbättras och utvecklas i stort, där även inventeringar och avskjutning samt andra faktorer diskuteras i en bredare kontext och inte bara utfodring utifrån en anmälan.

Skada på egendom uppkommen som följd av länsstyrelsens beslut om förbud mot eller villkor för utfodring av vilt

Föreskrifter och vägledning saknar vägledning och instruktioner i de fall ett förbud mot eller villkor för utfodring av vilt leder till skada på egendom.

Det kan vara en situation då en fastighetsägare brukar, under begränsad tid, styra viltet från skadекänsliga grödor med hjälp av utfodring. Ett utfodringsförbud förbjuder det och leder till ökade skador. Eller att viltet rörlighet i landskapet ökar med anledning av mindre tillgängligt foder och trafikolyckor med vilt inblandade ökar.

Underlagen saknar resonemang och vägledning till hur det ska regleras.

Tillsyn av åtel

Det saknas vägledning och instruktioner hur tillsyn och kontroll av åtlar ska genomföras i områden som har begräsningar eller förbud mot utfodring av vilt. Den detaljerade regleringen av antal kg foder som föreskriften föreslår leder till flera osäkerhetsfaktorer som kan uppstå vid tillsyn och kontroll. Det behöver förtydligas vilka toleransintervall som finns inom länsstyrelsens bedömning.

Vad blir påföljden om:

1. foder inte äts upp på tre dygn vid åtel med automatisk spridning med tillåten mängd foder?
2. fodret ligger i två dygn och suger åt sig vatten och dubblar sin vikt?
3. det blir tekniskt eller mekaniskt fel i en batteridriven automatisk spridare och den tömmer hela behållaren?

Naturvårdsverkets föreskrifter om åtling och användning av åtlar vid jakt

Förslag till ändringar

Särskilda bestämmelser om åtling för jakt på björn

6 § I dessa föreskrifter avses med åtel

1. plats där lockmedel placeras för att locka till sig vilt, eller
2. plats där utfordring huvudsakligen sker i andra syften än att locka till sig vilt, om jakt bedrivs vid platsen, och
3. plats där lockmedel placerats i eller vid fångstredskap.

Förslag till ändring:

Lägg till "där det bedrivs jakt". 6 § I dessa föreskrifter avses med åtel där det bedrivs jakt

14 § På fastigheter upp till 100 hektar får högst finnas två åtlar. På fastigheter större än 100 hektar får finnas en åtel per påbörjat 100 hektar.

Förslag till ändring:

- Tydliggör att det är 100 hektar landareal.
- Helt ologiskt att en mindre fastighet får ha fler åtlar per hektar än en större fastighet. En större fastighet lockar in färre vilt från angränsande fastigheter eftersom den delar, beroende på fastighetsstorlek, färre vilt med angränsande fastigheter. Varför ska den större fastigheten ha en striktare begränsning än mindre? 50 hektar per åtel ska gälla oavsett storlek på fastighet.

16 § Åtling för licensjakt på björn får inledas tidigast den 15 juli. Senast den 1 juli ska jakträttsinnehavaren till länsstyrelsen i det län åteln är belägen anmäla

1. åtelns position, och
2. vilket eller vilka lockmedel som kommer att användas.

Senast tio dagar efter att jakten avslysts i hela länet ska åteln vara bortplockad och åtelplatsen återställd till ett sådant skick att björnar inte förväntas lockas dit.

Förslag till ändring:

Vid licensjakt efter björn fylls licenserna i vissa län skyndsamt och jakten avslutas därmed före jaktperiodens ursprungliga slutdatum. Ekipage med tränade hundar och jägare flyttar sig därmed mellan län i den takt som respektive regional licensjakt avslutas. Dessa ekipage är viktiga för att jaktens ska kunna bedrivas effektivt med väl lämpade hundar och erfarna jägare.

Med anledning av det föreslår vi att krav på återställning av åtelplats inte ska ske 10 dagar efter att jakten har avslysts, utan i stället 10 dagar efter den ordinarie jakttidens utgång.

För Sveriges Jordägareförbund

Carl Kuylenstierna
Ordf. Viltbrukskommittén

Johan Varenius
Sakkunnig jordbruk & vilt

Sveriges Jordägareförbund representerar större privata markegendomarna i Sverige. Förbundets medlemmar skapar nytta för människor och miljö genom ett långsiktigt förvaltande av förnyelsebara naturresurser. Vi erbjuder ett helhetsperspektiv på modernt landsbygdsföretagande då medlemmar ofta bedriver lant-, skogs- och energiproduktion i större skala på samma fastighet. Genom stärkt landsbygdsföretagande och äganderätt vill vi utveckla näringslivet på den svenska landsbygden.